

ActiZ - paper Verpleeghuiszorg - juni 2019

Inleiding

De druk op de verpleeghuissector is groot. Signalen over de groei van het aantal indicaties, toename van wachtlijsten en de verwachte overschrijding van de contracteerruimte 2019 zijn eerste, maar zorgwekkende signalen.

Verpleeghuizen werken hard aan het implementeren van het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg. De extra kwaliteitsmiddelen worden hiervoor goed benut. We zien een toename aan medewerkers: opleidingen stromen vol en veel zij-instromers maken de overstap naar het werk in het verpleeghuis. Tegelijkertijd blijft de arbeidsmarkt krap en is voldoende en bekwaam personeel moeilijk te vinden. Investerings in arbeidsbesparende technologie die medewerkers ondersteunt en innovaties die de zorg voor cliënten verbetert zijn daarom hard nodig. Een eerste positief signaal hiervoor is dat de 85-15 norm voor de inzet van de kwaliteitsmiddelen, op landelijk niveau wordt versoepeld. Wel vragen we ons af of dit op organisatieniveau voldoende ruimte biedt voor de benodigde investeringen. Positief is dat voorinvesteringen in bijzondere gevallen gecompenseerd worden. De investeringen in de kwaliteit bieden echter geen antwoord op de stijgende vraag naar verpleeghuiszorg.

Groeiende vraag naar verpleeghuiszorg

ActiZ maakt zich zorgen over wachtlijsten voor verpleeghuizen, zoals ook het programma Meldpunt van Omroep MAX die onlangs liet zien.¹ We voorzien dat de komende zomerperiode verpleeghuizen grote moeite krijgen met het rondkrijgen van een passende bezetting om iedereen van passende zorg te voorzien. We hopen echter dat het geen voorbode is van meer wachttijden. De NZa constateert dat de langdurige zorg harder groeit dan verwacht. Het budgettair kader is te krap en dat komt met name door de toenemende vraag naar verpleeghuisplekken.²

De NZa constateert een sterke stijging van het aantal indicaties voor verpleeghuiszorg. ActiZ verwacht dat deze groei doorzet. Het aantal 65-plussers stijgt de komende twintig jaar met 55% tot bijna 5 miljoen. Het aantal 90-plussers stijgt tegelijk met bijna 200% tot 340 duizend. Om een overschrijding van het macrokader te voorkomen wil het ministerie van VWS vanaf 2020 een deel (200 miljoen) van de kwaliteitsmiddelen (van de tranche 2020) inzetten om de groei in het aantal mensen die Wlz-zorg nodig hebben op te vangen. ActiZ is daar geen tegenstander van, maar het betekent wel dat het ten koste zal gaan van de investeringen die gedaan worden in kwaliteit. We kunnen niet met dezelfde middelen én de kwaliteit verhogen én de volumegroei opvangen. Het eerlijke verhaal is dat we het geld maar één keer kunnen uitgeven.

Verdeling van schaarste

De grote vraag voor de toekomst is daarom wat ActiZ betreft hoe we de te verwachten schaarste van verpleeghuiszorg in Nederland verdelen? Dit is een maatschappelijk vraagstuk dat gaat over solidariteit, kwaliteit, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid. Willen we in Nederland zo veel mogelijk mensen helpen, maar daarbij wellicht accepteren dat kwaliteit niet overal aan de hoogste normen kan voldoen? Willen we in Nederland de hoogste kwaliteit van zorg voor een beperkte groep? Of

¹ Uitzending Meldpunt van Omroep MAX, 7 juni 2019 -

https://www.maxvandaag.nl/programmas/tv/meldpunt/wachtlijsten-verpleeghuizen-lopen-hard-op/POW_04101270/

² <https://www.nza.nl/actueel/nieuws/2019/06/13/nza-uitgaven-langdurige-zorg-groeien-snel-dan-verwacht>

willen we beide: iedereen die dit nodig heeft tegen de hoogste kwaliteit zorg bieden? Dit debat voert ActiZ met haar leden, maar moet wat ons betreft ook breder gevoerd worden. Niet in de laatste plaats in de politieke arena.

Meer nodig dan alleen meer verpleeghuisplekken

Om de groeiende zorgvraag op te vangen is er meer nodig dan alleen uitbreiding van het aantal verpleeghuisplekken. ActiZ wil graag dat zorgorganisaties meer kunnen inzetten op innovatie en arbeidsbesparende technologie, en we moeten zoeken naar mogelijkheden om het moment waarop intensieve verpleeghuiszorg nodig is uit te stellen. Dit onderstreept ook het belang de noodzakelijke investeringen te doen om de wijkverpleging klaar te maken voor toenemende vraag naar zorg aan huis. ActiZ vindt het daarom onbegrijpelijk dat er sprake is van onderuitputting van het macrokader voor wijkverpleging.

1. Innovatie en techniek

Verpleeghuizen zetten ICT en techniek in vele vormen in om kwaliteit van zorg te verbeteren. Onlangs bood ActiZ de publicatie 'Innovatie in het verpleeghuis' aan de vaste commissie voor VWS aan. In de publicatie vertellen zorgmedewerkers hoe ICT en techniek bijdragen aan goede kwaliteit van zorg en werk. Maar ook hoe ze bijdragen aan verbetering van kwaliteit of verhoging van het werkplezier in het verpleeghuis. De innovaties zijn onder meer mogelijk gemaakt door de middelen die beschikbaar zijn gekomen voor de invoering van het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg.

- **ActiZ roept het ministerie van VWS op om zorgorganisaties meer ruimte te geven om te investeren in innovatie en techniek. Dit kan door duidelijkheid te bieden over bekostiging de aankomende jaren en het aantal regelingen en verantwoordingslijnen te verminderen. Zo kunnen zorgorganisaties elke dag blijven werken aan hoge kwaliteit, betaalbaarheid en beschikbaarheid van zorg, ook voor een groeiend aantal ouderen.**

2. Passende woonvormen

ActiZ denkt dat er meer passende woonruimte nodig is voor mensen met een intensieve zorgvraag. Vormen van wonen die een natuurlijke aanvulling zijn tussen zorg thuis en intensieve verpleeghuiszorg. Ook het Rijk zet in op het langer thuis wonen van senioren en sinds kort ook op het stimuleren van nieuwe tussenvormen tussen thuis wonen en het verpleeghuis. Daarbij is diversiteit, gericht op diverse doelgroepen en woonwensen, gewenst. Evenals nieuwe woonzorgarrangementen, vooral voor kwetsbare senioren die al wel een zorg of begeleiding nodig hebben. En misschien moeten we ook kijken naar meer woonvormen gericht op palliatieve zorg?

- **Om verpleeghuiszorg in de toekomst beschikbaar en betaalbaar te houden, is het belangrijk meer passende woonvormen te ontwikkelen. Hiervoor is meer samenwerking vereist tussen gemeenten, woningbouwcorporaties, zorgorganisaties en de ministeries van VWS en Binnenlandse Zaken.**

3. Toekomstgerichte bekostiging

De huidige manier van sturing en bekostiging staat een toekomstgerichte verpleeghuiszorg in de weg. Enerzijds is er het kwaliteitsbudget waarmee gestuurd wordt op een harde kwaliteitsnorm. Anderzijds is er de reguliere bekostiging, die onder druk staat door de groeiende vraag naar verpleeghuiszorg, door tariefafslagen en het risico van geleverde zorg die niet betaald wordt wegens overproductie. Om nieuwe oplossingen te vinden die zorg voor ouderen ook in de toekomst beschikbaar en betaalbaar houdt, is volgens ActiZ een integrale bekostiging met ruimte voor maatwerk nodig.

ActiZ wil met de minister en andere betrokken partijen kijken hoe we de beschikbare middelen zo inzetten dat antwoorden geboden worden op het maatschappelijke vraagstuk van de toenemende vergrijzing waar onze samenleving voor staat. In dat kader vragen wij het volgende:

- **Om beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, pleit ActiZ voor een eenvoudige bekostigingssystematiek. Dit kan worden bereikt door het vaststellen van kostendekkende, integrale tarieven.**
- **Voor 2020 pleit ActiZ voor ruimte voor zorgkantoren en zorgaanbieders om passende afspraken te maken over de verbetering van de kwaliteit van zorg. Het richtsnoer 85/15 moet worden losgelaten en organisaties die inzetten op verlaging van Personeel Niet in Loondienst en ziekteverzuim moeten hiervoor (conform de motie Bergkamp) – met terugwerkende kracht - volledig voor gecompenseerd worden. Zo is er maatwerk mogelijk om kwaliteit van zorg voor cliënten te verbeteren en werkdruk van medewerkers te verlagen.**

Zorgorganisaties hebben door de introductie van het kwaliteitsbudget te maken met een hoeveelheid aan regelingen. Het opnemen van de kwaliteitsbudgetten in de tarieven lijkt echter geen bespreekbare optie voor het ministerie van VWS. Hierdoor blijft een complex bekostigingsmodel met verkeerde prikkels en hoge administratieve lasten bestaan. ActiZ maakt zich grote zorgen over een passende verantwoording over de diverse middelen en geldstromen.

ActiZ vindt de maatregel om niet-beïnvloedbare factoren (NBF) als onderdeel van het bekostigingsmodel op te nemen zeer onwenselijk. De huidige kortingen op tarieven en/of het kwaliteitsbudget bieden voldoende ruimte om organisaties evt. te compenseren. ActiZ vreest een (flinke) toename van de administratieve last voor een maatregel met een relatief beperkte impact.

- **ActiZ vraagt de maatregel NBF ter toetsing voor te leggen aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR)³ en dit advies mee te nemen in het besluit. Dit is in lijn met wat de minister heeft voorgesteld in het programma Ontregel de zorg, om nieuwe maatregelen te toetsen op administratieve lasten.**

Het Zorginstituut Nederland heeft geadviseerd om alle behandeling integraal onder te brengen in de Wlz. Momenteel bestaat er een onderscheid tussen 'verblijf met behandeling' en 'verblijf zonder behandeling' in de Wlz. De minister heeft besloten het advies niet op te volgen. Wat hij wel gaat doen is onduidelijk. De problemen in de praktijk blijven bestaan.

- **ActiZ vraagt de minister om zo snel mogelijk te komen met een passende oplossing rondom de problematiek van behandeling.**

ActiZ en haar leden werken aan het mogelijk maken van goede zorg voor ouderen, nu en in de toekomst. Zorg die betaalbaar en toegankelijk is voor iedereen. We hopen daarbij op steun van de Tweede Kamer.

Voor vragen over of toelichting op dit position paper, neem contact op met adviseur public affairs Olfert Koning: o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035 of accountmanager Wonen en Zorg Frank Hagelstein: f.hagelstein@actiz.nl / 06-15030610.

³ P.19 Programma Ontregel de Zorg:

(..) Wanneer het wet- en regelgeving van VWS betreft, is het uitgangspunt die zo lastenluw als mogelijk op te stellen, en de effecten ten aanzien van de regeldruk ervan goed in te schatten en in kaart te brengen zodat deze onderdeel uit kunnen maken van de totaalafweging over nut en noodzaak van een nieuwe wet of regel. Alle voorgestelde wet en regelgeving van VWS wordt mede met dit doel ter advies voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR) en dit advies wordt openbaar gemaakt, zodat het onderdeel kan uitmaken van de parlementaire behandeling. Ook bij het ontwikkelen en implementeren van nieuw beleid dat niet verloopt via wet of regelgeving zien we erop toe dat dit zo regelarm mogelijk wordt ingericht en dat de consequenties voor regeldruk in de totale afweging van belangen mee worden genomen (..)